

ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

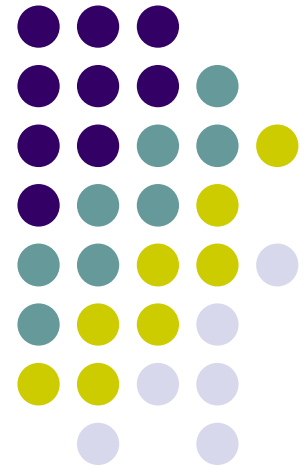
Πτυχιακή εργασία

***«Η πορεία της Ελλάδας
πριν και μετά το Μνημόνιο»***

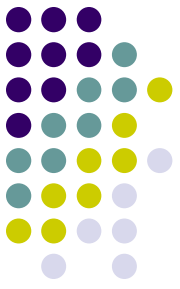
Προπτυχιακή φοιτήτρια: ΝΙΚΙΑ ΕΛΕΝΗ

Επιβλέπων καθηγητής: ΓΑΡΟΥΦΑΛΛΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

Πειραιάς, Σεπτέμβριος 2014

Η ελληνική οικονομία πριν το μνημόνιο: 1950-2009

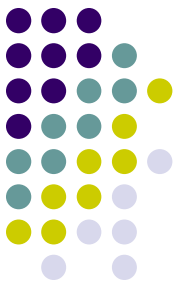

- **1950-1967**

- μέσος όρος ανάπτυξης 1950-1967 > 7%
- 4 παράγοντες (ναυτιλιακό, μεταναστευτικό, τουριστικό συνάλλαγμα, εξαγωγές αγροτικών προϊόντων)
- υποτιμήσεις δραχμής
- Σχέδιο Μάρσαλ (επενδύσεις)
- 1961 - ΕΟΚ

- **1967-1974**

- υπέρογκος εσωτερικός δανεισμός
- διαφθορά
- ανάπτυξη, αλλά μικρότερη από μέσο όρο των άλλων αναπτυσσόμενων χωρών

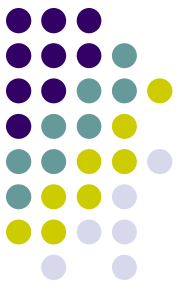

- **1974-1980**

- σφιχτή οικονομική πολιτική -ισοσκελισμένοι προϋπολογισμοί
- δημόσιο χρέος της Ελλάδας ήταν 28% του ΑΕΠ!
- πετρελαικές κρίσεις

- **1980-1989**

- πολιτική δημοσιονομικών ελλειμμάτων μέσω δανεισμού (κυρίως καταναλωτικές δημόσιες δαπάνες)
- κοινωνικό κράτος – αναδιανομή εισοδήματος
- υποτιμήσεις δραχμής 1983 και 1985
- μετά το 1985 → δημόσιο χρέος, έλλειμμα ισοζύγιο πληρωμών

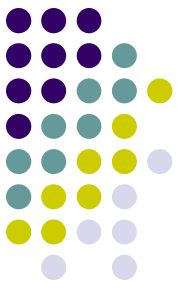
- **1990-2000: Η πορεία προς την ΟΝΕ**

- Προγράμματα σύγκλισης (1993-96, 1996-2000, 1998-2001)

- Με το τελευταίο η χώρα ικανοποιούσε τα κριτήρια του Μάαστριχτ

- ΟΜΩΣ: ανεπαρκή πολιτική προσαρμογής (έμφαση σε λίγους μακροοικονομικούς δείκτες, κάνοντας χρήση δημιουργικής λογιστικής, όπως αποδείχθηκε εκ των υστέρων, με υψηλό δημόσιο χρέος, με υπερτιμημένη τη δραχμή και, συνεπώς, με μόνιμο ανταγωνιστικό μειονέκτημα, με σαθρές διαρθρώσεις, με μειωμένη ανταγωνιστικότητα, με κοινωνικές αγκυλώσεις και πελατειακή προσήλωση).

- Συνεπώς, η χώρα εισήλθε στην ΟΝΕ χωρίς να εκπληρώνει τις αναγκαίες προϋποθέσεις μιας ομαλής συμπίεσης με ανταγωνιστικότερες οικονομίες

- **2001-2009**

- αύξηση δανεισμού (ιδιωτικού και δημοσίου) λόγω αποκλιμάκωσης επιτοκίων. Ωστόσο τα δανεικά δεν χρησιμοποιήθηκαν για παραγωγικές επενδύσεις, αλλά για εσωτερική κατανάλωση και εισαγωγές
  - ο στενός δημόσιος τομέας συνέχιζε και λειτουργούσε αναποτελεσματικά.
- Υπήρχε διαφθορά και πελατειακό κράτος
- μη ολοκλήρωση αγορών
- Τα δημοσιονομικά ελλείμματα ξέφευγαν του κριτηρίου του ΣΣκΑ (2001-2009), συντηρώντας υψηλό το χρέος
- πληθωρισμός μειώθηκε, αλλά ήταν 50% μεγαλύτερος από αυτών των εταίρων μας

Η ελληνική κρίση χρέους: 2009 - ...

- **ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ**

- Συνεχείς αναθεωρήσεις «προς τα πάνω» δημοσιονομικού χρέους και ελλείμματος το φθινόπωρο 2009 (Νέα κυβέρνηση, ΕΕ (Ecofin))

- μη λήψη μέτρων

- υποβάθμιση της πιστοληπτικής αξιολογήσεως του Ελληνικού Δημοσίου 3 φορές μέχρι τον Δεκέμβριο

- ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ: spread των 10ετών ελληνικών ομολόγων ξεπέρασε τις 300 μονάδες, ακολούθησε έντονα αυξητική πορεία ξεπερνώντας ακόμα και τις 1000 μονάδες τον Απρίλιο του 2010!!!!!!!!!!!!(τότε ενεργοποιήθηκε η χρηματοδότηση των 110δισ από ΤΡΟΙΚΑ)

ΕΝΔΟΓΕΝΗ ΑΙΤΙΑ ΚΡΙΣΗΣ ΧΡΕΟΥΣ

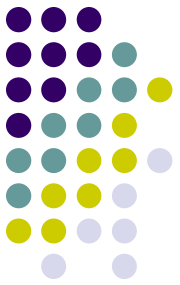
A) υψηλό δημοσιονομικό έλλειμμα (δαπάνες δεν δαπανώνται αποτελεσματικά, ενώ τα φορολογικά έσοδα μικρότερα από μέσο όρο ΕΕ- λωνω φοροδιαφυγής,κ.α)

	Συνολικές δαπάνες ως % επί του ΑΕΠ	Ενδιάμεση κατανάλωση ως % επί του ΑΕΠ	Αποδοχές των εργαζομένων ως % επί του ΑΕΠ	Τόκοι ως % επί του ΑΕΠ	Κοινωνικές παροχές ως % επί του ΑΕΠ
Ελλάδα	45	5,7	11,2	4,4	17,6
Μέσος όρος των 27 χωρών της ΕΕ	45,7	6,4	10,4	2,7	19,1

	Συνολικά έσοδα ως % επί του ΑΕΠ	Έμμεσοι φόροι (ΦΠΑ) ως % επί του ΑΕΠ	Άμεσοι φόροι ως % επί του ΑΕΠ	Κοινωνικές εισφορές ως % επί του ΑΕΠ
Ελλάδα	39,7	12,5	7,9	13,4
Μέσος όρος των 27 χωρών της ΕΕ	44,9	13,5	13,4	13,5

Πηγή: Βαγιανός και άλλοι, (Αύγουστος, 2010)

Β) υψηλό δημόσιο χρέος (χαρακτηριστικά, χρήση)

Έτος	1980	1990	2000	2009
Δημόσιο χρέος ως % επί του ΑΕΠ	26	71	101,5	115,1

Γ) υψηλο ελλειμμα ανταγωνιστικότητας. Αίτια:

- Μη προσαρμογή στους νέους κανόνες ανταγωνισμού στην ΟΝΕ
- Υπήρχε έλλειψη παραγόντων βελτίωσης της παραγωγικότητας (άνοιγμα αγορών, κ.α)
- μικρό μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων
- Πελατειακό κράτος-γραφειοκρατία
- ανελαστικότητα αγοράς εργασίας
- αντισοικονομική λειτουργία του δημόσιου τομέα
- χαμηλό επίπεδο δαπανών για έρευνα και τεχνολογία

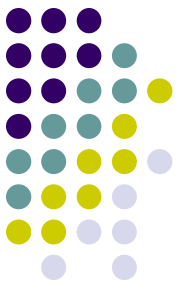
ΕΞΩΓΕΝΗ ΑΙΤΙΑ ΚΡΙΣΗΣ ΧΡΕΟΥΣ

A) Παγκόσμια Χρηματοπιστωτική κρίση 2007-2009

- Νέα κερδοσκοπία πάνω στο δημόσιο χρέος
- υπερευαισθητοποίηση των αγορών

B) κατασκευαστικές αστοχίες και τα λειτουργικά προβλήματα της ΟΝΕ

- Συστέγαση κρατών με αποκλίνουσες οικονομικοπολιτικές και νομισματικές κουλτούρες
- Υπερεθνικοποίηση και η προωθημένη αποπολιτικοποίηση της νομισματικής πολιτικής
- Απουσία συστήματος πρόληψης και διαχείρισης κρίσεων
- Κ.ά

ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΧΡΕΟΥΣ

A) Ιανουάριος 2010:Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης

B) Μάρτιος 2010: ↑ΦΠΑ, πάγωμα συντάξεων, κ.α

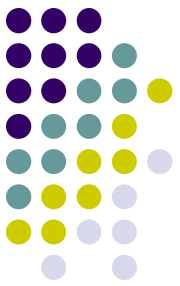
Γ) Απρίλιος 2010: Μνημόνιο Οικονομικής - Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής I ως προϋπόθεση της χρηματοδότησης με 110δισ (κατά 2/3 από τις χώρες μέλη της ΖΤΕ και κατά το 1/3 από το ΔΝΤ)

Για τα επόμενα 3 χρόνια έχει 3 βασικές κατευθύνσεις:

i) *Δημοσιονομική προσαρμογή*

ii) *Διαρθρωτικά μέτρα και μεταρρυθμίσεις στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και στη λειτουργία των αγορών εργασίας και προϊόντων (Εσωτερική υποτίμηση)*

iii) *Χρηματοπιστωτικά μέτρα*

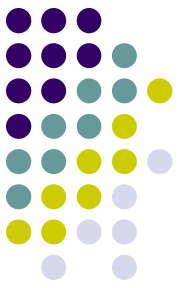

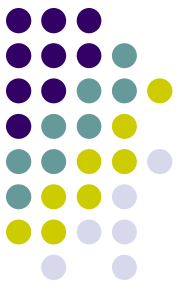
Δ) Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Δημοσιονομικής Στρατηγικής : 2010-2015 → εξειδικεύει τις αποφάσεις του Μνημονίου Ι

Οι κατευθυντήριοι στόχοι του ΜΔΠΣ είναι:

- η βελτίωση αποτελεσματικότητας ποιότητας δημοσίων δαπανων,
- η μείωση σπατάλης και αναποτελεσματικότητας ευρύτερο δημόσιο τομέα,
- η διεύρυνση φορολογικής βάσης
- η μείωση φοροδιαφυγής και εισφοροδιαφυγής

Ε) Σεπτέμβριος 2011: έκτακτα συμπληρωματικά μέτρα (π.χ χαράτσι , αφορολόγητο στα 5000ευρω, κ.ά

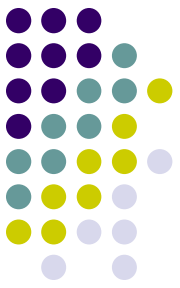

Z) Οκτώβριος 2011:PSI

- Οι ιδιώτες πιστωτές Ελλάδας (εγχώριοι και ξένοι : τραπεζες, ασφαλιστικά ταμεία, κ.α) θα αποδεχτούν σε εθελοντική βάση, μείωση της αξίας των ελληνικών ομολόγων που διαθέτουν κατά 50%
- προαπαιτούμενο για να δοθεί και 2^ο πακέτο βοήθειας από ΤΡΟΙΚΑ

H) Οκτώβριος 2011: Μνημόνιο Οικονομικής - Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής II ως προϋπόθεση της χρηματοδότησης με 130δισ και 8,2δισ από το ΔΝΤ το 2015

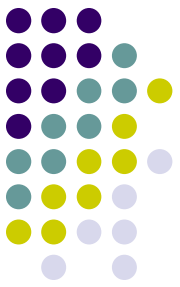
Δ) Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Δημοσιονομικής
Στρατηγικής : 2012-2015 → εξειδικεύει τις
αποφάσεις του Μνημονίου II

Κατηγορίες μέτρων:

- Φορολογικά μέτρα ,
- Αποκρατικοποιήσεις,
- Μέτρα στην αγορά εργασίας
- Μέτρα για τους εργαζόμενους στον δημόσιο τομέα
- Κλειστά επαγγέλματα – επενδύσεις
- Δημοσιονομικά μέτρα
- Συντάξεις

Η ελληνική οικονομία μετά το Μνημόνιο

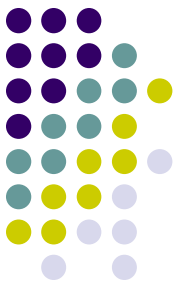

α) ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΡΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

PSI

Θετικά:

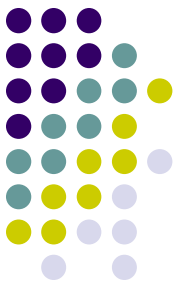
- ↓ χρέους
- μεσοσταθμικό επιτόκιο των νέων ομολόγων μετά το PSI <τρεχόν της αγοράς
- θα σταματήσει η κερδοσκοπία πάνω στην Ελλάδα και το ευρώ
- Αποφεύγονται οι συνέπειες της η «άτακτης χρεοκοπίας»

Αρνητικά:

- ↓ αξίας του χαρτοφυλακίου των τραπεζών, ασφαλιστικών ταμείων και άλλων ιδιωτών
- Για όσο διάστημα η χώρα είναι σε επιλεκτική χρεοκοπία δεν θα μπορούν να πωλούν τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου που κατέχουν
- ↓ ιδιωτική επένδυση, κατανάλωση και άρα και το εισόδημα
- Λόγω των παραπάνω καθιστά ένα μη διατηρήσιμο χρέος ακόμα πιο μη διατηρήσιμο

Δημοσιονομική Προσαρμογή

Θετικά (προϋποθέσεις επιτυχίας;;;;;;):

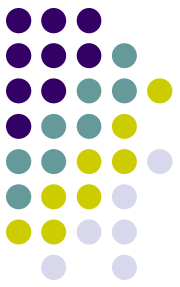
- ↓ ελλειμμάτων ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών
- σταθεροποίηση της οικονομίας → θα σταματήσει η κερδοσκοπία
- Η δημοσιονομική πειθαρχία οδηγεί στην βελτίωση της αξιοπιστίας της χώρας μας και άρα σε ↓ του δημοσίου χρέους.
- Αποφεύγονται συνέπειες «άτακτης χρεοκοπίας»

Αρνητικά :

- Λειτουργεί προκυκλικά και όχι αντικυκλικά
- ↓ το βιοτικού επίπεδου
- ↓ ζήτησης και κατανάλωσης → παρατείνει την ύφεση → ↑ δημόσιου χρέους
- Αποθαρρύνει τη δημόσια επένδυση

Εσωτερική υποτίμηση: Απελευθέρωση αγορά εργασίας και προϊόντων-υπηρεσιών

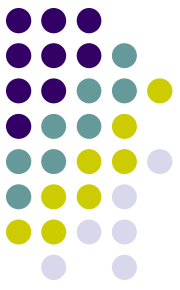
Θετικά :

- ↓ η εσωτερική υποτίμηση είναι ένας αναγκαστικός μηχανισμός προσαρμογής σε σοκ σε νομισματικές ενώσεις
- μείωση του μοναδιαίου κόστους εργασίας
- Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις καθιστούν τον ιδιωτικό τομέα πιο ευέλικτο -αποτελεσματικό στην αντιμετώπιση σοκ

Αρνητικά :

- Η ↓ μισθών → ↓ ιδιωτική κατανάλωση και άρα το ΑΕΠ → ↑ δημόσιου χρέους/ΑΕΠ
- Εντείνει την άδικη διανομή εισοδήματος
- η ↑ έμμεσων φόρων και ο ατελής ανταγωνισμός-δεν αφήνουν τις τιμές να πέσουν

Ιδιωτικοποιήσεις

Θετικά :

- Βελτίωση της τεχνολογικής αναποτελεσματικότητας των δημοσίων επιχειρήσεων (εισαγωγή κίνητρων σε εργαζόμενους και διοικήσεις).
- ↑ δημοσίων εσόδων (δημοσιονομική εξυγίανση) → ↓ δημοσιονομικών ελλειμμάτων και χρέους.
- Προσέλκυση Αμέσων Ξένων Επενδύσεων
- συγκράτηση μισθολογικών αυξήσεων

Αρνητικά :

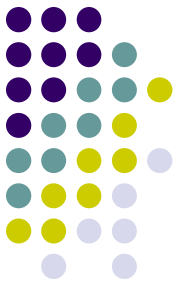
- κερδοσκοπική εκμετάλλευση καταναλωτών από ιδιωτικά μονοπώλια (υψηλές τιμές, χαμηλή ποσότητα)
- έχουν λειτουργικά, οργανωτικά, διοικητικά και γραφειοκρατικά προβλήματα.

β) ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΡΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

- ↓ 25,3% του πραγματικού εισοδήματος το 2011
- ↓25% της εγχώριας ζήτησης 2010-2012 επανέφερε το επίπεδο της ζήτησης σε αυτό του 2000. Εάν συνεχιστεί η μείωση της εγχώριας ζήτησης θα αποκτήσει καταστροφικές διαστάσεις και θα έχει επανέλθει σε επίπεδα της δεκαετίας του 1990.
- Οι καθαρές συνολικές επενδύσεις κατέρρευσαν στο -6% περίπου του ΑΕΠ. Η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε διαδικασία αποεπένδυσης.
- Είναι σίγουρο ότι η ύφεση και η κατάρρευση της ελληνικής οικονομίας θα επιδεινώσει πολύ περισσότερο το πρόβλημα του δημόσιου χρέους και καθιστά πολύ δύσκολη την επίτευξη του στόχου της πρόσβασης στις διεθνείς αγορές χρήματος

γ) ΠΑΡΑΜΟΝΗ Η ΎΧΙ ΣΤΗΝ ΟΝΕ

Οφέλη/Κόστη από:

- ενιαία αγορά – απελευθερωμένες αγορές
- σταθερές ισοτιμίες
- δημοσιονομικούς περιορισμούς
- σταθερότητα τιμών
- ελεύθερο ενδοκοινοτικό εμπόριο
- Κ.α (αύξηση εξωτερικού χρέους, απώλεια αξιοπιστίας νομισματικής πολιτικής , κ.τλ.)